



צילום: זו שרה

מאמין בקיום האפשרויות כולן. חן ישראל קלינמן

גבעתיים". מה תגיד למי שיגיד: "יראה? אני ירא רק מחשבון החשמל".
 "מי שאומר את זה לא שואל שאלה, אלא קובע קביעה שסוגרת, נועלת, אוטמת ומניילנת. מה אני יכול להגיד לו? אני לא שיפוטי. יש סבל וקשיים נוראים בקיום שלנו, אבל אפשרויות הגאולה גם הן נראות ומתבקשות ואני לא יכול שלא להצביע עליהן, בין שאני רואה אותן יותר בכירור ובין שיותר במעומעם. זו המשמעות של גאולה. היא תמיד שם, אונטולוגית. הכל קיים. זה כל כך פשוט שבה לי לבכות. או לצחוק".

"ככל שנרחיב את הרגישות שלנו, כך מה שאנו מגדירים כ'טוב' רק ילך ויגדל, ילך ויחפוף את מה שקיים. הטוב הוא הקיים"

אתה טוען שכולנו קשורים זה לזה בעבותות, בעונגים, אבל בינתיים חיילים קושרים אזרחים באזיקונים. איך לשמור על הווה מוסרי מבלי לגלוש לאקטואליה – שהיא לעולם לא אקטואלית ולעולם לא מוסרית? הרי אם תכתוב על האזיקים, מניה וביה תפריד בין חיילים לאזרחים, מניה וביה תקיש את הגדרות. "נשמור על הווה מוסרי קודם כל על ידי אמונה בו. אמונה במוסר פירושה להחזיק בקיום המוסרי כקיום לא פחות ממשי מן הקיום המכונה 'אקטואלי'. החיבור היסודי בין כל הבריות הוא המוסר והחרדה על קיומנו היא שורש ההפרדה הלא מוסרית. ככל שלא נהיה חרדים מעצם קיומנו, כך לאומיות לא תהיה לאומנות, אזיקים לא יהיו אלא מניעה מכילה וסולחת, חיילים לא יהיו. זו לא נאיביות או אוטופיה, זה קיום ממשי ונגיש. מי שבוחר בדרך ההפרדה צריך יותר להעציב אותנו מלהחריד אותנו, אבל כשם ששלם תמיד מנצח את סך חלקיו, כך המוסר תמיד מנצח את האקטואלי, ה'היסטורי' וה'אמפירי'. לראות ולהבין ולנשום את זה – עבודי זה חלק מן הקיום שלנו. כל אחד בעולמו, בזמנו ובמרחבו – וכולנו יחד".

"ילידית של הקיים", חן ישראל קלינמן, עמדה, 120 עמ'

המלאה. ומה שיותר חשוב בעיניי הוא שגם כל השאר בהישג, מכיוון שהכל ממילא כבר קיים. המציאות קיימת בצורתה הרחבה ביותר, ומה שמונע אותנו מלהשיג חלקים שונים בה הוא אנו עצמנו, כלי ההכרה שלנו שמצמצמים אותנו. לשאול פירושו לאפשר כניסה של מרחב אפשרי חדש מבלי לפחד על קיומנו הנוכחי. לכן אני לא נבהל מכך שהרויב אינם שואלים, לפחות לא על פני השטח. מה שחשוב בעיניי זה עצם האפשרות לשאול ולהתמרחב, אפשרות שתמיד קיימת. לקבול על הקיים זה קל מאוד, אנחנו עושים את זה כל הזמן. מה שצריך לעשות זה דווקא לאפשר את הקיים במנוחה, כי מתוך שלווה הנפש מתגלים חרשות ישנות".

ומה תגיד למי שיבוא ויגיד לך: "מצטער, לא רואה את זה. אני רואה מקצה הנעליים ועד קצה

אופטימיות קוסמית

חן ישראל קלינמן לופת את הקיום בשורה וחצי. חן ישראל קלינמן הוא המשורר שאתם חייבים לקרוא. ראיון // עודד כרמלי

גשם, אבל הגשם הוא אויב: אם לא נתפוס מחסה מפני הגשם, נחטוף אנגינה. הקיים הוא לא איום קיומי עלינו?
 "מה שאנו קובעים כטוב או כרע לנו אינו אלא תוצאה של המוגבלות הפיזית, התודעתית והרוחנית שלנו. לכן במקום לשנות את הטבע כדאי להבין שאנחנו עצמנו אינסופיים ביכולותינו ולכן יש לנו את היכולת לחבור לכל דבר. ככל שנרחיב את הרגישות שלנו – כך מה שאנו מגדירים כ'טוב' רק ילך ויגדל, ילך ויחפוף את מה שקיים. הטוב הוא הקיים".
 ככל שאתה כותב: "כל אוצר השואלים, כולנו שונים בפני אוצר המשיבים. ואין לנו דבר שאינו בהישג". אבל אין לנו הישגים, ואין שואל ואין משיב. מניין האופטימיות הקוסמית?
 "ודאי שיש לנו הישגים. אמנם חלקיים מאוד, אבל יש. צריך להוקיר גם את שמינית הכוס

לצד משוררי הביסלי והבמבה, לא מעט משוררים מז'וריים לופתים בשנים האחרונות את כל הקיום בשורה וחצי. אבל גם בקרב אלה לא ימצא משורר מז'ורי יותר מחן ישראל קלינמן, שמרחיק לכת וראות עד קצה ההכרה וקצת אחריה. עבור קלינמן כל הקיום האנושי אינו אלא צמצם לכל הקיים כולו. "האמונה בקיום האפשרויות כולן", הוא טוען בספר מסותיו החדש, "מלמדת אותנו כי גם מה שאנו מכנים ומרגישים אותו כהשגור והמוכרח, כלומר הקיום שלנו בפועל – אינו כזה. לכל היותר ראוי להתייחס אל הקיום שלנו בפועל כאל עניין טכני".
 אתה מוצא מחסה, נחמה, גאולה ותיקון עולם בטיפה אחת של



ספרים